

Сулейман-Стальский райондин общественно-политический газет
1931-йисалай акъатзава

КУЪРЕДИН ХАБАРАР

№20 (26387)

Жуьмя, 15-май, 2020-йис
Газет гъафтада садра акъатзава.
Маса гунин кыммет азадди я

Районда Чехи Гъалибвилин 75 йисан мярекатар

Обелискрал цуьквер эцигна

Алай йисан 9-майдиз, Чехи Гъалибвилин 75 йисан гуьрметдай, районда кылин мемориальный комплексдал ва хуьрера авай женгинин баркалладин памятникрал цуьквер эцигунин мярекатар кыле фена.

Коронавирусдин инфекциядихъ галаз алакълу яз мярекатар хатасузвал хуьнин кьайдайрал амал авуналди кыле фена, анра сергьятламишнавай кьадар инсанри иштиракна. Абурун арада муниципальный райондин Кьил Нариман Абдулмуталибов, Агъа-СтГалрин хуьрун поселенидин Кьил Низами Абдурагъманов, образованидин управленидин векилар, волонтеррин гьерекатрин ва Жегъилрин парламентдин членар авай.

Мярекатар сятдин 9-даз райондин Кьил Нариман Абдулмуталибова, военный комиссар Рейзудин Женетова, образованидин управленидин начальник Гъусейн Шихбабаева, агъсакъларин Советдин председатель Аслан Асланова мемориальный комплексдал цуьквер эцигунилай башламиш хъана.

Къейд авун лазим я хьи, алай вахтунда и комплексдал ремонтрин кьвалахар кыле тухузва. «Формирование комфортной городской среды» программадай мемориальный комплекс цийикла туйкуьр хьийида, дуьзмишда.

Муниципальный райондин Кьил Нариман Абдулмуталибова Гъалибвилин 75 йис тамам хуьн район эгълийриз мубаракна, Ватандин Чехи дяведин йисара чи аскерри, халкьди кълурай жуьрэтлувилерикай, и Гъалибвлик чи районэгълийрини еке пай кутурдакай гегенш рахунар авуна.

Районэгълийриз тебрикдин келимаяр гваз военный комиссар Рейзудин Женетовни рахана.

Дуьньяда ва уьлкведа эпидемиологиядин гьалар аваз хуьн себеб яз, районда онлайн-режимдин кьайдада акцияр, флэшмобар, онлайн-конкурсар, ватанпересвилин тарсар ва маса мярекатарни кыле фена. Анра 2000-далай виниз инсанри иштиракна.

Мемориальный комплексдал тухвай мярекатдилай гуьгьуниз «Волонтеры Победы» Вироссиядин общественный гьерекатдин ва Жегъилрин парламентдин

членри «Георгиевская ленточка» акция, «Письмо Победы» онлайн-акция, «Память сердца», «Наследники По-

беды», «Окна Победы», «Стихи и песни Победы», «Песни военных лет» ва маса конкурсар-флэшмобар тухвана.

Чехи Гъалибвилин 75 йис тамам хуьнихъ галаз алакълу яз Вини СтГалрин хуьрай тир блокадница Жанна Мегъамедовадиз «Волонтеры Победы» общественный гьерекатдин патай цуьквер ва суварин зинбил (корзина) гана. И мярекатда иштираккай хуьрун поселенидин кьил Селим Казимова Жанна Мегъамедовадиз Гъалибвилин 75 йис тамам хуьн тебрикна,

алхишдин келимаяр лагъана.

Мугъман хуьнай, гуьгьуьл кьачунай, савкъатар гунай блокадница Жанна Мегъамедовади волонтерриз ва Селим Казимоваз чухсагъул лагъана.

Гъалибвилин суварин

ВИЛИК

Цийи Макъарин хуьре Ватандин Чехи дяведа къазанмишай Чехи Гъалибвилин 75 йис тамам хуьнин вахтунал гьалтдайвал эцигай «Скорбящая мать» мемориальный комплекс эцигна акълат хъана. Ам эцигун ва майдан тадаракламишун патал чкадин бюджетдин ва меценатрин пулунин такъатар желбна. Памятник РФдин лайихлу скульптор Шариф Шагъмарданова гъазурна, ам туйкуьруниз пул карчийри ва «Гэффи» ООО-дин учредитель Тельман Гъамзаева гана. Мемориал эцигунин кьвалахар «Реставратор» СМУ ООО-ди тамамарна.

Мемориальный комплекс ачухунин шадвилдин мя-

рекат коронавирусдин инфекциядихъ галаз алакълу яз сергьятламишнавай кьадагъаяр алудайдалай кьулукъ кыле тухуда.

Метлеблуди хъана

Чехи Гъалибвилин 75 йис тамам хуьн талукъарна райондин культурадин маканрани гъар жуьредин мярекатар кыле тухвана. ИкI, Эминхуьрун библиотекадин заведующий Алла Буржалиевади тешкилай «Спасибо деду за Победу» фотовыставкани метлеблуди хъана.

Ихътин мярекатри акълатзавай несил ватанпересвилдин руьгдаллаз тербияламишуниз куьмек гузва.

Хазран Къасумов

СтГал Сулейманан шииратдин йикъар

Гъамиша риклера авай шаир

Чехи шаир ва ватанперес, Дагъустандин эдебитдин классикрикай сад хъайи СтГал Сулейман (Гъасанбегов) виликан Куьре округдин Агъа-СтГалрин хуьре 1869-йисан майдин вацра дидедиз хъана. Вичиз Максим Горькийди «XX асирдин Гомер» твар гайи ва «... Сулеймана яратмишзавай хътин поэзиядин жавагъирав арадиз гъыз алакълувай инсанар хуьх» лагъай СтГал Сулейман халкьдиз багъа я.

Гъар йисуз 18-майдиз, Дагъустандин халкьдин шаир хайи юкьуз, райондин центрадал ва Агъа-СтГалдал «Шииратдин йикъар» тухун адет хъанвай кар тир. Гъайиф хьи, коронавирусдин инфекция чкун себеб яз цинин йисуз районда СтГал Сулейманан гуьрметдай махлукъатдин иштираквал аваз шадвилер тухудай мумкинвал жезвач.

СтГал Сулейманан экуь къамат риклера хуьнин лишан яз чна агъадихъ адан «Вич яцъуз кьадай авам» шиир гузва.

СтГал Сулейман

ВИЧ ЯЦЪУЗ КЪАДАЙ АВАМ

Ажайиб кьвез фида дуьнья,
Я вилик, кьулукъ тийижиз.
Са зерре кьван эдеб, гъая,
Вичик квай синих тийижиз.

Твар инсан тир бязи хпер
Къуна кылик кутун епер.
Вичел твар эцигда лежбер,
Я кьуьл, я мух, цуькI тийижиз.

Дустар, за кьвез са агъвалат
Лугъуда, куьн гъавурда гъат,
Вичин уьмуьрда вич сайяд
Керекул, пехъ, ких тийижиз.

Акуна заз бязи чанар:
Гъая авачир бязи чинар,
Акун кьене вич инжинар,
Вичиз я син, легъв тийижиз.

Крар-яваш, гафар-еке,
Я вирт чидайд туш, я сирке.
Вичин рикIиз кIанда шуьшке
Гатаз, масмар, мих тийижиз.

Шумудин сад гъахътин затIар,
Гъич течир вичиз вичин тIвар.
Адакай гъикI жеда устIар,
Вичиз кIута, хих тийижиз.

Гафар - хъсан, амал - нашар,
Гъелбетда, гъайвандиз ушар.
КIелиз кIанда Ибну-Гъажар
Элиф-бей, тарих тийижиз.

Гъар ахмакьдиз вичин тахсир
Гъич тийижиз гъим ятIа сир,
Гафар вичин - професир
Я «нету», я «юх» тийижиз.

Эй Сулейман, вун я уста,
Сабурдивди рахух аста.
Рахамир вун гъар межлисда,
Гъар касдин кылих тийижиз.

Муниципальный райондин Кьил Нариман Абдулмуталибован тапшуругьдалди корона-вирусдин эпидемиологиядихь галаз алакьалу яз ва хаталу инфекция чкунин вилик пад кьунин сергьятра аваз рекьера, куьчейра, социальный объектра дезинфекция авунин кьвалахар давам жезва. Мукьвал йикьара Герейханован хуьруьн, Эминхуьруьн, ДаркIуш-Кьазмайрин, Чухьверхуьруьн куьчейра, пар карин зонайра, административный ва социальный объектра, абурун патарив гвай территорияра дезинфекциядин кьвалахар тухвана. И кьвалахар райадминистрациядин архитектурадин эцигунрин ва ЖКХ-дин отделдихь галаз санал «Районное ветеринарное управление» ГБУ-ди тухвана.

Коронавирусдин инфекция

Дезинфекциядин кьвалахар

чкунин вилик пад кьун патал райондин территориядал кьлеви серенжемрал амал авунин кьайда кардик ква. Санитариядин рекьяй серенжемар кьиле тухунихь галаз санал, района

халкьдин арада гьавурда тунин кьвалахни гужлу авунва.

Районда коронавирусдин тле гьундихь галаз женг чIугунал вири кьуллугьар машгул я.

Х. Гьажибаласев

Коронавирусдин инфекцияди бегьердиз кьецI тагудайвал...

Хуьруьн майишатдин карханаяр, лежбервиллинни фермервиллин майишатар, арендаторар патал алайди чьулдин кьвалахарин кьизгьин вахт я. Агротехникадин серенжемар галай-галайвал ва чпин вахтара тухунилай уьзюмлухура, багьлара, никлера, салара гьасилдай бегьердин кьадар гзаф аслу я.

Дуьньядин гзаф уьлквейра хьиз, алай вахтунда коронавирусдин инфекция чи уьлкведа, республикадани чкIанва. Ида производстводин хилера агротехникадин кьвалахар тухуниз манийвал ийизвани? И суал чна Сулейман-Стальский райондин хуьруьн майишатдин ва суьрсетдин управленидин начальник Мегьамедзагьид Бабаеваз гана.

- Гьелбетда, коронавирсдин инфекцияди инсандин уьмуьрдин вири терефриз хьиз, хуьруьн майишатдин хилезни тагьсир ийизва, са жерге манийвилер арадал гьизва, - лугьзува М. Бабаева. - ЯтIани, райондин хуьруьн майишатдин карханайри, КФХ-ри, ЛПХ-ри Роспотребнадзордин, карантиндин, санитариядин кьайдайрал ва истемешунрал амал авуналди, багьларани салара, никлерани уьзюмлухура агротехникадин серенжемар тухузва, бегьердин бине кутазва.

УСХП-дин начальник Мегьамедзагьид Бабаевахь ва адан заместитель Гьамидин Абдулкафаровахь галаз чун са шумуд карханадиз, майишатдиз ва арендадин участокриз фена, анра коронавирсди «агьавалзавай» алай вахтунда кьвалахар тешкилнавай гьаларихь галаз таниш хьана.

Ингье, чун Герейханован хуьруьн поселенидин мулку-

нал кардик квай лежбервиллинни фермервиллин «Амир» майишатда (КФХ-да) ава. Чаз акурвал, ина уьзюмлухура Герейханован хуьруьн кьилихь галай дагьдин участокда (кIунтIара) кутунва – им райондин шартIара цIийивал я.

- Райондин мулкунал уьзюмлухура ва я багьлар кутаз жедай дуьзен чилер амач, - лугьзува КФХ-дин руководитель Кьазиагьмед Кьазиагьмедова. - Гьавилияй чна 20 гектарда вилик йисара са менфятни кьачун тийизвай дагьдин участокда уьзюмлухура кутуна. Ана чна стIал-стIал яд гудай кьайда кардик кутада, вучиз лагьайтIа, вири майданар лекьвер-синер тир аниз кьаналдай ахьайна яд гуз жедач, чил тухуда. Гьелелиг чна цIийи уьзюмлухуриз яд опрыскивателар галай тракторрин куьмекдалди гузва.

Чаз акурвал, жегьил уьзюмлухура элкьвена сеткадалди кьевирнава, столбаяр акIурнава, абурай симер чIугунва, уьзюмлухура жергейрин араяр канва, тегьенгрис гатфарин ятар ганва. Иесивилелди гелкьуьн тешкилнавай уьзюмлухура тарифдай кьайдада ава.

Чун фейила 6 кас рабочияр жегьил уьзюмлухуриз дарманар ягьунал машгул тир.

- Чна уьзюмлухура кьвалахардайла коронавирсдин тле-

гьундихь галаз алакьалу яз малумарнавай карантиндин, санитариядин истемешунрал амални ийизва, гьавилияй рабочиярни кьвалахар гьар юкьуз 5-6 кас экьечIзава, - лугьзува рабочий Шейрихан Кьарабеговади. - И чIуру ва

хаталу инфекция чкунин вилик пад кьун яз чав майишатдин руководителди гьилерал алуькдай бегьлеяр ва сивелни нерал гьалдай маскаярни вуганва, абур вахт-вахтунда дегишарзава. Чаз умуд кутаз кIанзава хь, талукь кьуллугьри ва пешекари кьабулзавай серенжемар себеп яз коронавирсдин инфекция терг жедва ва хуьруьн майишатдин хилени кьвалахар гуьнгуьна гьат хьийида.

Герейханован хуьруьн поселенидин кьил Руслан Алдырова чаз алава хувурвал, хуьруьн поселенидин мулкунал алай хуьруьн майишатдин вири карханайра, арендадин участокра кьвалахар кьайдадик кваз кьиле физва, хуьруьн майишатдин суьрсет гьасилзавайбур дигидай целдини тагьмин я. Поселенида майишатдин кьенепатанбур тир дигидай цин вири кьаналар вахтундамаз михьна, кьайдадиз гьанва.

Текст кхьейди ва шикил ягьайди Хазран Кьасумов я.

18-май музейрин югь я

Культурадин амуькдай ирс

Сулейман-Стальский районда, тарихдин метлеб авай ва тлебиатдин гуьзел чкаяр хьиз, са шумуд музейни ава: Дагьустандин халкьдин шаир СтIал Сулейманан Кьвал-музей, райондин краеведческий музей, Алкьвадар Гьасан эфендидин музей, Вини СтIалрин краеведческий музей, Эминхуьре Етим Эминан музей, Цмурдал Гьалибвиллин музей, Герейханован 1-нумрадин, Цийи-Макьарин, Эминхуьруьн юкьван школайрин музейяр, Агьа-СтIалдал Алимегьамед Эседулаеван ва Ичина Ариф Рустамован музейяр.

Районда виридалайни «яшлуди» СтIал Сулейманан Кьвал-музей я. 1950-йисуз ачухай и музей культурадин ирс яз амуькдай федеральный метлеб авай объект я. 1970-1980-йисар музей патал виридалайни бегьерлугьар хьана.

1988-йисан майдин вацра, накьвадин керпичрикай эцигнавай, лап чIуру гьалдиз атанвай музейдин дарамат чукIурна, кьванерикай эцигай Кьвал-музейдин цIийи дарамат ачухна.

2009-йисуз гьа вахтунда райондин Кьил Имам Яралиева Кьвал-музейдин территорияда дуьзюмуьшунин кьвалахар тухвана, музейдин вилик квай майданда кьир цана.

2016-йисан 21-мартдилай 22-март алуькзавай йифиз СтIал Сулейманан Кьвал-музей цIай кьуна кана. Чи районгьили Фируза Керимовадин «Территория добра» мергьметлувиллин фондунди,

«Рычал-су» ОАО-ди, «Посольство Москвы» ООО-ди, халкьдин кьегьал хва Имам Яралиева, Сардароврин хизанди, карчи Зураб Шайдаева ва меценатар тир маса ксари, цIудралди районгьилири куьмек ва пулунин такьатар гуналди Кьвал-музейдин дарамат цIийи кьилелай ахциг хьувуна.

СтIал Сулейманан Кьвал-музей кье республикада культурадин машгуьр мукарикай сад я.

Республикадин общественный деятель, меценат Имам Яралиева теклиф гуналди ва пулунин такьатар гуналди 2009-йисуз Алкьвадарин хуьре Дагьустандин зурба алим, тарихчи, шаир ва камалгьили Гьасан-эфендидиз музей ачухна. Ана чIехи кьадарда аваз

экспонатар, шикилар, документар эцигнава. Абур кIватIунин карда Гьасан-эфендидин невяяр тир писатель ва муаллим Гьуьсейин Гьуьсейинова, профессор Амри Шихсаидова, музейрин рекьяй пешекар Нурият Алкадарскаяди ва масабур еке зегьмет чIугуна.

500 агьзур квадратный метрдин майдан кьунвай музейда 5 зал кардик ква.

Тамам 40 йисан вилик тарихдин муаллим Нурмегьамед Мегьамедова арадал гьайи Вини СтIалрин музейни райондин дамах яз гьисабиз жедва. Республикада лап хьсанбурун жергеда авай музейда 4500 экспонат ава.

Музейдиз неинки чи республикада ва уьлкведай, гьакIни Германиядай, Франциядай, Норвегиядай, Ирандай, Пакистандай, Вьетнамдай гзаф кьадар инсанар атана, абур музейда авай вилик девиррин шейэри гьейранарна.

Музейдин са отдел адаз ганвай пишкешри кьунва, абурун кьадар вишелей виниз я.

Гьвечи-гьвечи музейяр (музейрин кьвалер) райондин маса школайрани кардик ква, абурун кьадар йисандавай-суз артух жезва.

Хазран Кьасумов
Шикилра: СтIал Сулейманан ва Гьасан эфендидин музейрин ақунар

Чехи Гъалибвиллин - 75 йис

Ватан хуьник пай кутуна

1941-1945-йисара кыле феи Ватандин Чехи дяведа Къулан Сталрин хуьрай 200 касди иштиракна, душмандихъ галаз кыле феи кьати женгера жуьртлувилер кьалурна. Абурукай 98 касди Ватандин азадвал патал чпин чанар кьурбанд авуна. Гъалибвал кьачуна ватандиз хтайбурукай сад Абдулбари Абдурагъимов тир.

А. Абдурагъимов 1915-йисуз зегьметчи хизанда дидедиз хъана. Ада хуьруьн юкьван школа ва Дербентдин хуьруьн майишатдин техникум акалтарна.

1939-йисуз А. Абдурагъимов армиядин жергейриз эвер гана. Ада Финляндиядихъ галаз кыле феи женгерин гьерекагра иштиракна, ам разведчик тир. И дяве кьытыгъ хъана. Амма Абдулбари патал ислыгъ уьмуьр яргъалди давам хъанач. 1941-йисуз фашистрин Германияди Советрин Союздал хабарсуз веьена. Виклеьгъ лезги гада Калининский фронтда женгера хъана. Абдулбари Абдурагъимова Москвадихъ кьезвай немсерин кьушунар, женгинин техника акъвазаруникни вичин пай кутуна. Аскерин ва техникадин кьадардал гьалтайла са шумуд сеферда гзаф тир душ-

мандихъ галаз кыле феи кьати са женгина Абдулбаридал залан хер хъана. Тамам кьве вацран вахтунда Уфа шегьрдин го-

спиталда сагъар хьувур стлалви, 2-группадин инвалид яз, кваллиз ахай хьувуна. Адахъ женгера кьалурай кьегьалвилерай ганвай Ватандин Чехи дяведин 2-дережадин орден, «За отвагу» ва маса (вири -5) медаль авай.

Фронтвик А. Абдурагъимов хуьруьн Калинин тварунихъ галай колхоздин парторгвиле тайинарна. Гьугъуьнлай, колхоздикай «Калининский» совхоз хъайила, А. Абдурагъимова майишатдин 1-нумрадин

бригададин бригадирвиле яргъал йисара гьакьсагъвилелди зегьмет чугуна. Чилин кьадир авай, зегьметдал рикл алай Абдулбариди регьбервал гузвай бригада емишар, ципицар, техил ва салан майваар гьасилунал машгъл тир. Гьар йисану планар артухни алаз кылилиз акъудзавай бригада неинки совхозда, санлай районда квенквечи бригадирин арада авай.

Абдулбари Абдурагъимовичан уьмуьрдин юлдаш Важибат Хизриевадини дяведин йисара далу патан зегьметдин фронтда иштиракна, дагъви маса дишегълийрихъ галаз, ада Геджухдин патарив душмандин танкариз акси кьаналар эгъуьна. Дяведилай гьугъуьнлиз Важибат Хизриевади гзаф йисара муаллимвиле кваллахна, акъалтзавай несилдиз дерин чирвилер ва тербия гана.

Чехи Гъалибвиллин 75 йисан юбилей кьейд авур и йикъарачна, юкь агъузна икрам авуналди, дяведин ва зегьметдин ветеран Абдулбари Абдурагъимов рикел хъизва. Эхъ, гьар са кас феи рекъиз, ада авур кваллахриз кьимет гудайбур гьугъуьнлай кьезвай несилар я.

Хазран Къасумов
Шкилда: А. Абдурагъимов

Дидедин рикл

Дяве башламишай сифте йикъарилай эгечина Цицигърин хуьрай фронтдиз жегъилар ва са кьадар яшар хъанвай итмар рекъе гьатна. Кваллай са кас кьанни тефей хизанар сад-кьвед тир амайди. И жигъетдай заз кьетендиз Абдуселимоврин хизандал акъвазиз кланзава. Анай вад хъизни Яру Армиядин жергейриз эвер гана.

Авай вад хвани рекъе турди дидедин рикликай, гьа арада ада вуч гьиссзавайла, лугъун четин я, амма виклеьгъ дишегълиди вири четинвилериз дурум гана.

1942-йисан сентябрдин вацра Абдуселимоврин гьвечи хва Сефихан 3-группадин набут яз хтана.

1941-йисуз Бакудай армиядиз феи хва Герейхан Владивостокдиз, анайни Керч шегьр немсерикай азад ийизвай батальондиз акъатна. Гьа и йисуз нубатдин гьужумда Абдуселимов Герейханан эрчи кьвачел залан хер хъана. Са шумуд сят вич-вичик кьачиз амуькна.

Немсер кьулухъ элквейла, батальондикай чан аламай аскерри мейитар квалтайла, Абдуселимов Герейханал чан аламайди акуна ва ам ПШГ-диз хутахна. Духтурри адан эрчи кьвач метелай агъуз хъиз атлана. Хирер сагъар хъийиз саки са йис госпиталда хъана.

1944-йисуз 1-группадин набут Абдуселимов Герейхан ватандиз рекъе хтана.

Кьве хва дяведин цаярай хтанвайтани, Рекъият дидедин рикл секин тушир. Дяве кьытыгъ хъана. Пуд хва дяведай элквейна хтун тавур дидедин вил гьамиша рекел алай. Ада умудар кьадарзавачир. Рекъият дидеди лугъудай: "Зун йифиз партал аламаз кьаткизва, зи аялар хтана ракларихъ галамуьк тавурай лагъана, тандиз рак ахайдайвал". Вахтар физвай, амма Рекъият дидеди умудар кьадарзавачир. Гьугъуьнлай малум хъайивал, адан пуд хвани гел галачиз кьвахна: чехи хва Абдуселимов Гьасан 1942-йисуз, Абдуселимов Исаьк 1942-йисан сентябрдин вацра ва Абдуселимов Мисриханни 1942-йисан июндин вацра.

Умудар кылилиз акъат тавурла, накъварай ацанвай вилер рекъел аламаз, Абдуселимова Рекъият 1973-йисан 13-январдиз 94 йисан яшда аваз рагъметдиз фена.

Ватандин чехи дяведа иштиракай, азадвал, аслу туширвал патал чанар кьурбанд авур ватангълияр рикел хкун, абурун кьегъалвилер несилрилай несилралди агакарун чи везифа я.

Тегъи Мегъамедов

Сулейман-Стальский ва Къурагъ районрин военный комиссариатдин - 100 йис

Малум тирвал, алай 2020-йисан 13-майдиз Сулейман-Стальский ва Къурагъ районрин военный комиссариат тешкилайдалай инихъ 100 йис тамам хъана. И йикъара чи корреспондент и комиссариатдин военный комиссар подполковник Женетов Райзудин Сейфулаговичахъ галаз гьурьуьмиш хъана ва адавай военный комиссариатдин тарихдикай куьруь сугъбет авун тлалабна.

Агдадихъ чна адан сугъбет гузга:

1920-йисан 14-апрелдиз Дагъустандин революционный комитетдин Президиумди округин революционный комитетрин кьурулушра военный отделар тешкилуни гьакьиндай кьарар кьабулна. Гьугъуьнлай абуруз военный комиссариатар лугъуз хъана ва штатда военный комиссар, адан заместитель, секретарь-писарь, писарь ва мегътер (конюх) аваз хъана.

Куьредин революционный комитетди вичин заседанидал, 1-нумрадин протоколдихъ галаз кьадайвал, 1920-йисан 13-майдиз военный комиссар яз (военный отделдин заведующий) Гьуьсейнов Гьамид тешкикарна.

1920-йисан 29-майдиз Кюринский военный комиссариат тешкилуни ва ам Кьиблепатан Дагъустандин Дербент райондин военный комиссариатдиз табий хьунин гьакьиндай кьарар кьабулна.

Куьредин (Къасумхуьруьн) военный комиссариат тешкилай вахт 1920-йисан 13-май яз гьисабиз жеда. Яни Куьредин революционный комитетди военный комиссариат тешкилуни ва во-

енный комиссар тайинаруни гьакьиндай кьарар кьабуллай йикъалай инихъ.

1920-1921-йисара военный комиссариатдин работникар хьагъун, абуруз чирвилер гун ва вилик акъвазнавай военный месэляяр гьалун кыле фена.

1920-йисан январдиз Дагъ-

устан АССР-дин Конституция кьабуллай йикъалай гьугъуьнлиз Кюринский военный комиссариат халкьдин депутатрин райондин Советда чкадин гьукумдин государственной органра тешки хъана.

1921-йисан ноябрдиз военный комиссариат командный состав регистрация авунив, виликан офицерар ва чиновникар, дагъвияр-мусурманар учетдиз кьачуни эгечина.

Ватандин Чехи дяведин йисара военный комиссариатдин хуси состав армиядиз фидай яшда авай жегъилар, военный кьуллугъ авуниз мажбурбур ва авай балкларин кьадар гьисабдиз (учетдиз) кьачунал машгъл хъана.

Военный комиссариатдин работникар, гьамиша хуьрерин Советриз физ, жегъилар учетдиз кьачунихъ ва армиядиз эвер гунихъ галаз алакьалу яз агъалий-

рин арада гьавурдик кутунин кваллах тухунал машгъл хъана.

Ватандин Чехи дяведин вахтунда чи военный комиссариатдай 3930 кас дяведин фронтдиз рекъе туна. Абурукай 1832 кас дяведа телеф хъана ва я гел галачиз кьвахна, 2098 кас дяведилай гьугъуьнлиз хайи ерийриз чехи пай инвалидар яз хтана. Алай вахтунда, Венгриядин вакъайрин иштиракчир кьачиз, чи районда Ватандин Чехи дяведин иштиракчийрикай са касни амач.

1920-йисалай 1972-йисалди 4 квалликай ибарат тир военный комиссариатдин дарамат Къасумхуьруьн центрадал алай. 1972-йисуз хъайи залзаладилай гьугъуьнлиз военный комиссариат Цийи поселокда пландик кваз эцигнавай цийи кьилдин дараматдиз акъудна. Кьве мертебадин и дарамат 12 квалликай (кабинетдикай) ибарат я. Адан сергьятда 1 бокс ва складдин чка ава. Райондин военный комиссариатдай армияда кьуллугъ ийиз эвер гайи 78 касди ДРА-да (Афгъанистанда), Чеченский Республикада Конституциядин кьайда тайинаруни, законсуз бандитрин дестеяр терг авунин карда 144 касди, Таджикистанда 9 касди чпин хивевай интернациональный буржи намуслувилелди кылилиз акъудна.

Дяведилай гьугъуьнлиз йисара Къасумхуьруьн райондин военный комиссариатди военный комиссар С. П. Залотухинан регьбервилек кваз дяведай гтай, пленда гьатай, Яру Армиядин жергейрай катгай ва женгинин кьуллугъдикай кьил кьакъудайбур ахтармишунин жигъетдай

еке кваллах тухвана.

Ватандин Чехи дяведилай гьугъуьнлиз йисара военный комиссариатдин кылин месэла жегъилар Яру Армиядин жергейриз эвер гун, абур кьабулун, военный учетда эцигун, армиядай демобилизация авун, дяведин вахтунда хирер хъайибуроз кьумек гун хъана.

1950-йисалай башламишна райондин военный комиссариатда женгинин ва желб авуниз гьазуруни рекъай кваллах тухвана, гьакъни личный состав ВКП(б)-дин идеологиядин гьавурдик кутунин жигъетдай кваллах кыле тухвана.

Вичин кваллахда Сулейман-Стальский военный комиссариатди мобилизациядин гьазурвиле кьетен фикир гуз хъана.

Дяведилай гьугъуьнлиз йисара военный кьуллугъ ийиз, инвалидар кьачиз, призывдин яш хъанвай вири 100% жегъилриз эвер гузвай, армияда кьуллугъ авуникай кьил кьакъудайбур авачир.

1979-йисуз Сулейман-Стальский райондин сад авунвай военный комиссариатдиз цийи штат гана ва инсанрин кьадар 8 кас хъана, гьа гьисабдай яз 4 кас военный кьуллугъзавайбур (военный комиссар, адан заместитель, военкомдин кьумекчи, ответственный исполнитель). 1995-йисуз сад тир Сулейман-Стальский райондин военный комиссариат чкьурна ва Сулейман-Стальский, гьакъни Къурагъ районрин кьилдин военкоматар тешкилна.

2009-йисуз Яракьлу Къува-тра тешкилувиленин штатрин серенжемар кыле тухвайла

Сулейман-Стальский райондин военкомдикай ДР-да авай военный комиссариатдин Сулейман-Стальский райондин отдел авуна.

2016-йисалай и отделдикай Сулейман-Стальский ва Къурагъ районрин военный комиссариат хьувуна.

1920-1932-йисара военный отделдин заведующий яз Гьуьсейнов Гьамид, 1932-1939-йисара военный комиссар яз А. Арзуманова, 1939-1942-йисара старший политрук яз Н. М. Федорова, 1942-1948-йисара политрук яз С. П. Золотухина, 1949-1953-йисара военком яз подполковник П. Н. Адрушенко, 1953-1958-йисара военный комиссар яз подполковник А. А. Сафарова, гьугъуьнлиз йисарани военный комиссар яз подполковник тир И. А. Абдулаева, майорар тир А. Гьасанова, Д. Г. Гьажиева, В. Р. Велибегова, А. А. Мегъамедшагьова, Г. П. Кьурбанова, С. А. Балашова, подполковникар тир О. К. Гьуьсейханова, Р. Б. Мамедова кваллахна, 2007-йисалай инихъ куь вафалу векил подполковник Р. С. Женетова кваллахзава.

Сулейман-Стальский ва Къурагъ районрин военный комиссариатди жегъилар армиядиз кьуллугъ авун патал рекъе тунин планар гьар йисуз тамамарзава, жегъилриз женгининни патриотвилин тербия гунир рекъай гьамиша кваллах тухузва, чешне кьачуниз лайихлу ксарихъ галаз абурун гьурьуьмишвилер тешкилзава, абурукай алакьунар авай аялар военный училищелериз рекъе твазва.

Сугъбет кьхейди – А. Камитлов

Абуталиб Абилович Абилован - 100 йис

Илимдин нурлу гъед

Уллу Гъетягъар. Неинки Сулейман-Стальский районда, гъакни Дагъларин уьлкведа баркаллу ва еке тарих авай и хуьруьн твар къунмазди, хиялдиз хуьрй акъатай, хуьр, район ва республика яргъарани машгур авур инсанрин тварар къведа: пачагъдин девирдин полковник Казим Рамазанов, Дагъустандин государственнй университетдин сифтегъан ректор Абуталиб Абилов, тарихдин илимрин доктор, шаир Рамазан Юсуфов, ДР-дин юстициядин министр хъайи Къагъир Фаталиев, РСФСР-дин, Азербайжандин, Дагъустандин прокуратурайра кваллах авур Куькуьл Гъабибов, композитор, РСФСР-дин культурадин лайхлу работник Сейфуллагъ Керимов, Россияда ва вири дуньяда машгур «Морж» Расул Селимов, Азербайжандин Игит Фамил Эскендаров... Алимрин, чехи дережайрин руководителрин, чехи чинар авай офицеррин, орденринни медалрин, лайхлу тварарин сагъибрин къадарни гзаф я.

Чи къенин суьгъбет алай йисуз вичин 100 йисан юбилей кьейд ийизвай профессор, тарихдин илимрин доктор, РСФСР-дин илимдин лайхлу деятель, Россиядин Федерациядин высший школадин лайхлу работник Абуталиб Абилович Абиловакай я.

Абуталиб Абилов 1920-йисуз Абил ва Къизханум Абиловрин хизанда дидедиз хъана. Хуьре 7 йисан школа акъалтларай ам Дербентдин хуьруьн майишатдин техникумдиз гъахъна. Анаг агалкъунралди къуьтгъай жегил пешекардин вилик ватандин меркез Москвадин Тимирязеван тварунихъ галай хуьруьн майишатдин академиядин варар ахъа хъана. 1940-йисуз академиядин студент хъайи А. Абилова ина анжах са йисуз чирвилер къачуна. Ватандин Чехи дяве башламиш хъун себеп яз дидебубадин, хизандин гъакъиндай хъайгъударвал ва жавабдарвал хиве гъатай ам хуьруз хтана ва адакай школада муаллим хъана. Гъа са вахтунда чирвилер къачунин карни давамарна. 1943-йисуз А. Абилова Стал Сулейманан тварунихъ галай Дагъустандин педагогический институт акъалтларна. И йисуз ада Къасумхуьруьн райкомдин пропагандадин ва агитациядин отделдин заведующийвиле кваллахиз башламишна. Са йис арадай фейила республикадин жегилри адаз еке ихтибар авуна: Абуталиб Абилович ВЛКСМ-дин обкомдин секретарвиле хъяна. Гъа и къуллугъдилай ам ВКП(б)-дин ЦК-дин Высший партийный школадиз чирвилер къачуз рекъе туна. И школа акъалтлардалди са шумуд варз амаз Абуталиб Абилов ВКП(б)-дин Дагъустандин обкомдин сад лагъай секретарь Азиз Алиев ва Совнаркомдин Председатель Абдурагъман Даниялов мугъман хъанай. Абуру А. Абилован вилик республикадин ВЛКСМ-дин обкомдин сад лагъай секретарвиле къуллугъдал хтунин теклиф эцигна. Гъа икI, Высший партийный школа къуьтгъалди кьве варз амаз, чи

ватангъелиди анаг яру диплом къачуналди, вахтундилай вилик акъалтларна. 1948-йисан апрелдин вацра ВЛКСМ-дин обкомдин сад лагъай секретарвиле сечки авур 28 йисан яшда авай жегилрин регъбердин гъакъисагъ зегъмет Зегъметдин Яру

Пайдахдин ордендиз лайхлу хъана.

Къве йисуз КПСС-дин ЦК-дин пагав гъай марксизмдинни-ленинизмдин институтдин Дагъустандин филиалдин директорвиле везифаяр тамамарайдалай гуьгъуьниз, 1954-йисуз Абуталиб Абилович Абилов Дагъустандин педагогический институтдин директорвиле тайинарна. 1957-йисуз институт В. И. Ленинан тварунихъ галай Дагъустандин государственнй университетдиз элкьуьрна. Вичин кваллахдин «асул чкадиз» элкьвей университетда Абуталиб Абиловича пенсиядиз экъечIай 1987-йисалди кваллахна. Гъа ина алимдин тежер хътин, ажайиб кваллах алакьун, тешкилагъчиле еке бажарагълувал, гъакни ам клевиз истемийшдай, къунвай рекъел клевиз акъваздай А.А. Абилова вичин вири къуватар университетдин илимдинни педагогический жегил пешекарар тербияламишуниз, абурун пешекарвиле дережа кхажуниз ва вуздин материально-технический база тешкилуниз гана. Лугъун лазим я хъи, Абуталиб Абилов педагогический институт университетдиз элкьуьрунин клевиз терефдарни тир. Университет ачухуни неинки Махачкъала шегъердин, гъакни санлай Дагъустандин статусни кхажна, ида образование ва илим вилик финиз екедаказ къумекна. ГъикI лагъайтIа, университет региондин илимдин авазвай вири мумкинвилер санал кIватIдай ВУЗ я. Вич тешкилай 1957-йисуз университетда 146 преподавателди (абурукай 36 кас илимрин кандидатар, доцентар ва 1 кас илимрин доктор, профессор тир) кваллахзавайтIа, 10 йисалай ана кваллахзавай 405 преподавателди кIа 11 кас илимрин докторар ва кандидатар тир. Абуталиб Абилович пенсиядиз экъечIай 1987-йисуз университетда 46 профессорди ва 300-далай виниз илимрин кандидатри кваллахзавай. Дагъустандин культурадин тарих чириз эгечIай алимрин сифте жегейра хъайи Абуталиб Абиловича 1960-йисуз тарихдин илимрин докторвиле твар къачуна. Адан илимдин рекъай руководстводик кваз чи уьлкведин жуьреба-жуьре миллетрин векилар тир 30 касди илимрин кандидатвиле ва докторвиле диссертацияр хвена.

Вич лайхлу пенсиядиз

экъечIалди са шумуд варз амаз Абуталиб Абилова фадлай рикIе авай тамарзлу тир карни кьилиз акъудна: илимдин библиотека эцигна акъалтларна. Алай вахтунда и библиотека Кеферпатан Кавказда чехибурукай сад я.

Абуталиб Абилович Абилова гъамиша общественный кваллахни тухвана. Са шумуд йисуз ам «СССР-Индия» ва «СССР-Цейлон» дуствилин обществойрин вице-президент яз хъана. И йисара ам кьилди вич ва чи уьлкведин, республикадин делегациярин кьил яз, шумудни са сеферда Индияда, Цейлонда хъана, гъа уьлквейрин делегацияр чи республикада къабулна.

Профессор А. Абилован кваллахдиз гъукуматди еке тир къиметни гана: адахъ «РСФСР-дин илимрин лайхлу деятель», «Россиядин Федерациядин высший школадин лайхлу работник» лагъай гъуьрметдин тварар, Зегъметдин Яру Пайдахдин къуд, Халкъарин Дуствилин орденар, гзаф къадар медалар авай. Россиядин Президентдин буйругъдалди Абуталиб Абиловичаз, высший образованидин хиялай Ватандин вилик кьетIен лайхлувилерай алава яз ва уьмуьр амай къван гагъдин материальный жигъетдай таъминарун тайинарнавай.

Виниз тир дережадин тешкилагъчи, алим А. А. Абилов санлай 35 йисуз ДАССР-дин Верховный Советдин депутатвиле сечки авуна, адакай халкъдин образованидин ва культурадин рекъай гъамишалугъ Комиссиядин Председатели хъана. Пуд йисуз ада КПСС-дин Дагъустандин обкомдин секретарвиле кваллахна.

Мад са кваллах кьейд ийиз кланзава. Абуталиб Абиловичан кар адан веледри давамарна. ИкI Абилова Гуляра Абуталибовна биологиядин илимрин кандидат, Абилова Фируза Абуталибовна филологиядин илимрин кандидат, Абилова Наида Абуталибовна физикадинни математикадин илимрин кандидат я.

- Санлай Стал Сулейманан район хъиз, адан гъар са хуьрни алмиралди машгур я, са бязи хизанра алмирин тамам тухумар арадал атанва, и кардал чна шадвал ва дамахни ийизва, - лугъузва муниципальный райондин Кьил Нариман Абдулмуталибова. - И жигъетдай хуьрерин арада Уллу Гъетягъри, и хуьруьнвийрин арада Абуталиб Абиловича ва адан веледри кьетIен чка къазва. Абуталиб Абиловичан илимдин кваллахри уьлкведа ва ададай къецени машгурвал къачуна. Ихътин кьегъал рухвар ва гзаф къадар баркаллу рушар акъатайвилай Стал Сулейманан райондиз гъахълукаказ чехи алмирин, дерин фикир ва акъул авай ксарин макан лугъузва.

«Инсанар гъамиша чан аламаз амуькдач, бахтлу кас вичин твар несилри рикIера хуьзвайди я» - кхъенай Алишер Навоиди. 2012-йисуз рагъметдиз феи профессор, тарихдин илимрин доктор Абуталиб Абилович Абилован тварни несилри рикIера хуьзва.

Хазран Къасумов

Ибрагъимов Играмудин Гъасановичан - 90 йис

Баркаллу уьмуьрдин сагъиб

Йисан гъикъван марифатлу хъайитIа, гъакъван ам Ватандиз вафалу жеда.

А. С. Грибоедов

Вичи чи районда гзаф йисара жавабдар къуллугърал алаз намслувилелди кваллах авур, алай вахтунда лайихлу пенсияда авай Ибрагъимов Играмудин Гъасановича 5-майдиз 90-гъатфар къаршиламишна. Ам 1930-йисуз Бакудин нафтIадин мяденра фяле яз кваллахзавай Ибрагъиман хизанда дидедиз хъана. (Бубадин тварцин чкадал документра чехи буба Гъасанан твар гъатнава). Жаван ва жегил вахтар дяведин ва ададай гуьгъуьнин четин йисарал гъалтай адаз уьмуьрда азиятарни такуна амуькна.

Вичихъ галаз авур суьгъбетда агъсакъалди рикIел хкизвайвал, абур Мике дидедиз 3 гадани са руш авай. Адан чехи стха Муьгъуьдин, 1941-йисан февралдин вацра армиядиз фейиди (ада Украинада связист яз къуллугъзавай), анай ам фронтдиз акъатна, элкьвена хайи хизандиз хтун адаз къисмет хъанач.

Гъеле 12 йиса авай аял яз Играмудин Гъасановича 1942-1945-йисара, кIвачел шаламар алаз ва тандал бегъем партал алачиз, хайи хуьруьн «Дагъправда» колхозда жуьреба-жуьре кваллахар ийиз хъана. 1945-1953-йисара ада Шихидхуьруьн 7 йисан мектебда кIелна. (И йисара адакай 8 йисан, эхирдайни юкьван школа хъана).

Хъсан зигъин ва къатIунар авай жегилди кIелун давамарун кьетIна ва ам чIавуз Стал Сулейманан тварунихъ галай Дагъустандин педагогический институтдик кIелиз экечIна ва 1957-йисуз анаг агалкъунралди акъалтларна, хайи хуьре сад лагъайди яз къилин образование къачуна. 1957-1961-йисара жегил пешекарди Шихидхуьруьн юкьван школада урус чIалан ва литературадин тарсар гудай муаллим яз кваллахна.

Тапшурмишай кваллах вахтунда ва намслувилелди кьилиз акъуддай, уьмуьрда активный тереф къунвай жегил пешекар коммунистрин партиядин жегейриз къабулна. Хизанни галаз Къасумхуьрел куч хъайи Играмудин Гъасановича 1961-1964-йисара КПСС-дин Къасумхуьруьн райкомдин инструктор яз, гуьгъуьнлай 4 йисуз орготделдин заведующий яз кваллахна. Вич хъсан тешкилагъчи ва савадду пешекар яз къалурай ам Ростовдин высший партийный школадиз кIелиз ракъурна ва 1970-йисуз анаг акъалтларна, гъа са вахтунда Дербентдин хуьруьн майишатдин техникумни кIелна къуьтгъна.

1970-1975-йисара И. Гъ. Ибрагъимов партиядин С.-Стальский райкомда мад орготделдин заведующийвиле къуллугъ давамарна. Играмудин Гъасановича гуьгъуьнлай гзаф йисара С.-Стальский райисполкомдин председателдин заместителвиле жавабдар къуллугъ вичиз хас тир намслувилелди кьиле тухвана, 1993-1995-йисара агъсакъалди С.-Стальский райондин администрациядин къилин советник яз кваллахна, 1995-йисалай партиядин ва зегъметдин ветеран лайихлу пенсияда ава.

Кваллахдив яратмишдай къайдада, рикI гъаз эгечIдай Играмудин Гъасановичан гзаф йисарин намслу зегъмет са шумудра юбилейрин медалар, республикадин ва райондин патай Гъуьрметдин грамотаяр, къиметлу пишкешар гуналди ва чухсагуьлар малумаруналди къейднава. Ам са шумуд сеферда С.-Стальский райондин халкъдин депутатрин райсоветдин депутатвиле, партиядин райкомдин ва бюродин членвиле, конференциярин делегатвилени хкъанай.

- Жаван вахтара азиятар акунатIани, зун зи къисметдал рази я, - лугъузва агъсакъалди, - за зун бахтлу кас яз гъисабзава. Захъ зи вафалу уьмуьрдин юлдаш, пуд велед (къве гадани са руш) ава: Сабир, Наида ва Тельман.

Сабира ДГТИ-дин эцигунардай факультет, Наидади ДГУ-дин филологиядин факультет, Тельманани ДГУ-дин экономический факультет акъалтларна, чпин пешекарвилерай кваллахзава. Абурухъни чпин хизанар ава. Захъ исятда 7 хтул ва 6 птул ава. Зи рикI абурукай архайин я. Абуру зазни чпин чехи дидедиз руьгъдин кIубанвал гузва.

Вичин уьмуьрдин 90 лагъай гатфар тебрик авунихъ галаз санал, чаз намслу инсан ва адататлу хизандин кьил, насигъатчи Играмудин Гъасановичахъ чандин сагъвал, яргъал уьмуьр, руьгъдин кIубанвал, хизандани бахт, берекат ва вири хъсанвилер хъана кланзава.

Абидин Камиллов, ДР-дин культурадин лайихлу работник Шикилда: И. Гъ. Ибрагъимовав нубатдин награда вахкуз-вайла

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ №324 от 7 мая 2020 года
Администрации муниципального района «Сулейман-Стальский район»**

О представлении сведений о доходах, расходах, об имуществе и обязательствах имущественного характера за отчетный период с 1 января по 31 декабря 2019 г.

В соответствии с Указом Президента Российской Федерации от 17 апреля 2020 года № 272 «О представлении сведений о доходах, расходах, об имуществе и обязательствах имущественного характера за отчетный период с 1 января по 31 декабря 2019 года», Указом Главы Республики Дагестан от 29 апреля 2020 года №35 постановляю:

1. Установить, что сведения о доходах, расходах, об имуществе и обязательствах имущественного характера за отчетный период с 1 января по 31 декабря 2019 года, срок подачи которых предусмотрен нормативными правовыми актами органов местного самоуправления муниципального района «Сулейман-Стальский район», представляются до 1 августа 2020 года включительно.

2. Настоящее постановление опубликовать в газете «Кюринские известия» и разместить на официальном сайте муниципального района.

3. Настоящее постановление вступает в силу со дня его подписания.

Глава муниципального района

Н. Абдулмуталибов

Рагъман Мурадован - 65 йис

«Мецел мани, гъиле чӀагъан...»

Еке ва баркаллу тарих авай Цицигърин хуьре дидедиз хъайи Агъа-СтӀал Къаз-майрал яшамши жезвай, вичиз тӀебиятди са шумуд пагахъай пай ганвай Мурадов Рагъман Мегъамедшафиевича майдин гуьзел йикъара вичин уьмуьрдин 65-гӀаф-фар къаршиламишна. Адет яз, са къадар рекъиз фейила, гъар са касди къулухъди

элкъвена, вич феи рекъиз вил хъияда, адаз килигда, «залай вуч алакьна?» лагъана фикир-хиял ийида. Чавай лугъуз жеда хъи, Р. Мурадов уьмуьрда баркаллу рехъ фена. Рагъметлу шаир Рамазан Каитова вичин са шиирда хъейвал, «къени инсанар феи рекъай явшанар эъечӀдач, гъатта чуьллерни кваз фарашни жеда, цуьк акъатна-иерни».

Р. Мурадова яргъал йисара «Сулейман-Стальский ДЭП-32» ОАО-да (рекьерин участка) техник-эцигунардайди, планово-производственный отделдин экономист, рекьерин мастер ва къилин инженер яз кӀвалахна. Саки 42 йисан къене рекьерин участкада намуслуда-каз кӀвалах авунай Р. Мурадоваз РФ-дин рекьерин хилен 250 йис тамам хъунин юбилейдин медаль, 2009-йисуз РФ-дин транспортдин министр И. Левитинан патай Чухсагъулдин чар, 20-дав агакъна Гьурметдин грамотаяр ганва.

Рекьерин участкадин хъсан пешекар хъыз, Рагъман Мурадов районда ва ада-лай яргъарани гъафбуруз бажарагълу чӀагъанчи, ширин сес ва къетӀен алакьу-нар авай манидар яз чиди. Гъа са вахтунда, ада шадвилини мярекатра тамадалвални ийизва, шиирар къыизва.

- Гъеле школада амаз чӀагъан язавай ва манияр лугъузвай зи къаст-мурад Махачкъаладин культпросвет училищедик экечӀун тир, - лугъузва Рагъман Мегъамедшафиевича. – Амма герек документар вахтунда аниз вугуз тахъай зун Махачкъаладин автодорожный техникумдик экечӀуниз мажбур хъана.

Пешекар музыкант ва манидар хъаначӀани, Рагъмана чӀагъан са юкъу-ни гъилий вегъенач. Вичи чӀагъанни ягъиз, вичин къетӀен сесиналди манияр лугъуз ада районда ва адалай къеце тухвай шадвилини культурадин гъаф мярекатра, фестивалра, килигунра иштиракна. Бажарагълу гъевескардиз Къасумхуьрел, Дербентда, Махачкъалада, Каспийскда,

Ахцегъа, Къурагъа, Москвада, Бакуда, Сумгаитда, Краснодарда ва гъаф маса чкайра гурлу капар яна. Дипломарни адахъ са шумуд ава.

Рекьерин участкадин пешекар хъайи дагъви гада музыкадал, искусстводал гъикӀ ашукъ хъана? Рагъман Мурадовахъ галаз ихтилатар ийидайла бейнидиз атай и суал за адаз вичизни гана.

- Вазни хъсандиз чизва жеди, стха, дегъ заманайрилай инихъ Къиблепатан Дагъустан, иллаки лезги пад, хъсан зуьрнечий-ралди, чӀагъанчийралди ва музыкадин алатралди машгъур тир, - сугъбетзава Рагъман Мегъамедшафиевича. – Вил-икдай гъар са алат вичин махсус чкада ишлемишдай: зуьрне, далдам, чӀагъан, тафт – мехъерик, чуьнгур, саз, кемеңчи, тар – гъевчи мярекатра, кфилни балабан – чуьлда авай нехирбанрини чубанри. Хуьре мехъерар хъайила, жаван гада яз, зун фена чӀагъанчидин патав акъваздай. Чи хуьрени чӀагъанар ядай устадар авай. Гъа икӀ жува-жуваз чӀагъан ягъиз чирна.

2019-йисуз Сулейман-Стальский райондин гъевескаррин ва культуработни-крин дестеди, муниципальный райондин Къил Нариман Абдулмуталибов къиле аваз, Москвада ФЛНКА-ди тешкилай ва къиле тухвай Яран суварин шадвил-ин мярекатда иштиракна. Гъа дестедик квай Рагъмана меркездин чӀехи залда лезги халкъдин куьгъне манияр лагъана, чӀагъандай авазар тамамарна. Абуру суварин мярекатдин иштиракчийри гурлу капар ягъуналди къаршиламишна.

Устадилелди чӀагъан ягъуналди, ширин сесиналди манияр лугъуналди Рагъман Мурадова чи шаирринни писателрин, машгъур маса ксарин юбилейрин ва маса мярекатар гурлу ийизва, гаф-чӀал чидай тамада яз, мярекатарни къиле тухуза.

Жуван яр-дуст тир Рагъман Мурадовакай хъенвай макъала заз шиирдин цараралди куьтягъиз кланзава:

*Мецел мани, гъиле чӀагъан,
Лугъуз мани, шад я Рагъман,
Цицигърин хуьр – вичин ватар,
Шад межлисрин шагъ я Рагъман.*

*Билбилдин хъыз, гуьзел – назик,
Вуч ширин я Рагъманан сес?!
Яб гузавай гъич садани,
Лугъуч ада: «Акъваз, я бес».*

*Хъанвай яшар пудкъадни вад,
Гъар са рекъай я вун устад,
Рагъман стха, ачух суфра,
Ви сагълугъдай, ша, хъван шараб!*

Ваз 65 йисан юбилей мубаракрай ва вахъ искусстводин рекъе мадни еке агалкъунар, чандин сагъвал, яргъал уьмуьр, хизанда бахт-берекат хъурай, гьурметлу Рагъман Мегъамедшафиевич!

Хазран Къасумов, РФ-дин журнали-стрин Союздин член.

Шикилда: Р. Мурадов

Решение № 08

от 23 апреля 2020г.

Собрания депутатов сельского поселения «село Куркент»

Об утверждении отчета по исполнению бюджета администрации сельского поселения «село Куркент» за 1 квартал 2020 года

Руководствуясь ст.264.2 Бюджетного кодекса РФ Собрание депутатов МО сельское поселение «село Куркент» решает:

1. Утвердить отчет об исполнении бюджета по доходам и расходам бюджета сельского поселения «село Куркент» за 1 квартал 2020 год (приложения № 1 и № 2).
2. Отчет об исполнении бюджета сельского поселения «село Куркент» за 1 квартал 2020 год опубликовать в районной газете «Кюринские известия».
3. Контроль исполнения настоящего постановления возложить на главу администрации сельского поселения «село Куркент».

Председатель сельского Собрания

Гаджалиев Р. Р.

Распределение расходов местного бюджета за 1 кв. 2020 года по разделам и подразделам классификации расходов

Наименование показателя	Код расходов по бюджетной классификации	Фактически израсходовано
1	2	
Израсходовано - всего	х	619,9
В том числе:		
Общегосударственные вопросы	01	
Функционирование Правительства Российской Федерации, высших исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации, местных администраций (органа местного самоуправления)	0104	303,4
Выборы	0107	
Резервный фонд	0111	
Национальная оборона	02	35,8
Расходы на осуществление полномочий по осуществлению первичного воинского учета на территориях, где отсутствуют военные комиссариаты в рамках непрограммных расходов органа местного самоуправления	0203	35,8
Национальная экономика	04	
Дорожное хозяйство (дорожные фонды)	0409	
Другие вопросы	0412	
Жилищно-коммунальное хозяйство	05	163,1
Коммунальное хозяйство	0502	29,3
Благоустройство	0503	
Другие вопросы в области ЖКХ	0505	133,8
Образование	07	
Молодежная политика и оздоровление детей	0707	
Культура и кинематография	08	
Функционирование учреждений культуры	0801	
Социальное обеспечение	10	
Надбавка к муниципальной пенсии	1001	
Физкультура и спорт	11	
Мероприятия по спортивной и физкультурно-оздоровительной деятельности	1102	
Межбюджетные трансферты, передаваемые в бюджет муниципального района	1403	117,6

Объем поступлений доходов за 1 квартал 2020 года по основным источникам, по кодам видов доходов, подвидов доходов, классификации операций сектора государственного управления, относящихся к доходам бюджета (тыс. рублей)

Наименование показателя	Код дохода по бюджетной классификации	Фактически поступило
1	2	3
Поступления по доходам - всего	х	1221,1
в том числе:		
Дотации бюджетам сельских поселений на выравнивание бюджетной обеспеченности	001 20215001100000151	846,1
Субвенции бюджетам сельских поселений на осуществление первичного воинского учета на территориях, где отсутствуют военные комиссариаты	001 20235118100000151	52,7
Межбюджетные трансферты, передаваемые в бюджет муниципального района	001 20240014100000151	117,6
Доходы, получаемые в виде арендной платы за земельные участки	001 11105025100000120	118,2
Налог на доходы физических лиц с доходов, источником которых является налоговый агент	182 1010201001 1000 110	16,3
Налог на имущество физических лиц, взимаемый по ставкам, применяемым к объектам налогообложения, расположенным в границах сельских поселений)	182 1060103010 1000 110	22,3
Земельный налог с физических лиц, обладающих земельным участком, расположенным в границах сельских поселений	18210606043101000110	47,9

Сведения о численности муниципальных служащих органов местного самоуправления АСП «село Куркент» и фактических затрат на их денежное содержание за 1 кв. 2020 года

Категория работников	Среднесписочная численность работников, чел.	Фактическая расходы на заработную плату работников за отчетный период, тыс.руб.
Муниципальные служащие органов самоуправления сельского поселения	2	140,4

Емишарни гьасилзава, техилни

Курхурелай тир чилин кьадир авай, зегьметдал рикI алай тежрибалу механизатор ва арендатор Сефербег Шайдаевакай макъала кхьидайла, зи рикIел Максим Горькийди лагъай гафар хтана: «Заз зи вири уьмуьрда кIвалахиз кIандай ва чпелай кIвалах алакьдай инсанар халис игитар яз аквада».

Сефербег Шайдаеван участокдиз зун райондин хуьруьн майишатдин ва суьрсетдин управленидин начальникдин заместитель Гьамидин Абдулкьафаровахь галаз фена.

- Сефербег стха района гьакьисагвилелди зегьмет чIугвазвай арендаторрикай сад я лагъайга, бажагъат зун ягълмиш жада, - лугъузва Гь. Абдулкьафарова. - Ада гьар йисуз гьам техилдин, гьам емишрин тарифдин бегьерар кIватI хьийизва, идалди халкьдин суфра берекатлу авуник вичин пай кутазва. Сефербег хьтин зегьметкеш инсанриз аферин ва баркалла.

С. Шайдаева 1977-йисуз механизаторвилдин пеше кьачуна, 27 йисуз «Самурский» совхозда жуьреба-жуьре маркайрин тракторрал кIвалахна, никIера цанар цана, багълариз азаррин ва зиянкар гьашаратрин аксина дарманар яна, парар дашмишна. КIвенкIвечи трактористдин шикил 15 йисуз совхоздин Гьуьрметдин до-скада хьана.

Совхозар чкIайла, чилин участок арендада кьачуна, Сефербег емишар ва техилар гьасилунал машгул хьана. Алай вахтунда адан кIвачихь 30 гектар кьулуьн никIер ва ичин, пIинидин, хутун, машмашин кьелемар цанвай 1 гектар багълар гала. Иесивилелди гелкьуьн тешкилнавай анагар хьсан гьалда ава. ИкI, арендаторди кьацариз чIуру хьчар тергдай гербецидар янава, никIериз миянардай шейэр вегьенва, багълариз ятар ганва.

Гьамидин Абдулкьафарова чаз лагъайвал, алай йисан бегьер патал района 2100 гектарда техилар цанва. Магьсулар цанвай майданрал гьалтайла, Курхуьруьн поселение района вилик жергейра ава - ина лежбервилдин майишатри ва 5 кас арендаторри 300 гектарда кьуьл ва мух цанва.

- Чи хуьруьн кьилихь чIехи паласа гала, гзаф йисара анаг са менфятни кьачун тийиз гьакI гадарна авай, - лугъузва Сефербег Шайдаева. - И гьал акур чна, 5-6 кас хуьруьнвири, паласада чилин участокар арендада кьачуна, ана зулун магьсулар цазва, майданар гзаф туштIани, багъларни кутунва. Яд тагузвай никIерай чна 20 центнердив агакьна техил вахчузва.

Гьелбетда, хуьруьн чкада кIвалахзавай, суьрсет гьасилзавай касдал четинвилерни тIимил ацалтзавач. Хуси техника, хуьруьн майишатдин алатар (куьтенар, культиваторар, дискаяр, опрыскивателар) авачир касдиз мадни четин я. И кар фикирда кьуналди Сефербег Шайдаева вичиз «МТЗ-82» маркадин трактор ва комбайни маса кьачуна. Вичин никIерани багълара агротехникадин кIвалахар тухунилай гьейри, арендаторди гьа техникадалди хуьруьн маса арендаторриз ва лежбервиллини фермервилдин майишатриз чуьлдин кIвалахра кумьекарни гузва.

Тежрибалу механизатор ва арендатор тир Сефербег Шайдаеваз зегьметди руьгьдин таьминвал, гьар йисуз кIватI хьийизвай техилдинни емишрин бегьерди шадвал гузва.

Текст кхьейди ва шикил ягъайди Хазран Кьасумов я.

ОМВД РОССИИ ПО СУЛЕЙМАН-СТАЛЬСКОМУ РАЙОНУ НАПОМИНАЕТ

В целях предупреждения распространения коронавирусной инфекции (COVID-19), на территории Сулейман-Стальского района действует режим повышенной готовности. Для сохранения Вашего здоровья и здоровья ваших близких призываем Вас оставаться дома и соблюдать режим самоизоляции. Максимально ограничьте контакты и пользование общественным и личным транспортом. Избегайте нахождения в местах массового пребывания людей. Соблюдайте социальную дистанцию не менее 1,5 метров. Используйте медицинские перчатки, маски и респираторы при выходе из дома. Соблюдайте личную гигиену, регулярно проводите дезинфекцию и проветривание место вашего пребывания. При первых признаках недомогания, вызывайте врача на дом. Не занимайтесь самолечением. Своевременно начатое лечение способствует скорейшему выздоровлению.

В РОССИИ ЗАПУЩЕН СЕРВИС ПО ОФОРМЛЕНИЮ ЕДИНОВРЕМЕННОГО ПОСОБИЯ НА РЕБЕНКА

Минкомсвязь РФ создала сервис на портале Госуслуг по оформлению единовременных выплат на детей.

Данный сервис был запущен практически сразу после подписания Президентом России Указа о дополнительных мерах соцпомощи семьям, имеющим детей.

Напомним, что подать заявку на единовременное пособие в размере 10 тыс. рублей смогут семьи, имеющие детей в возрасте от 3 до 16 лет. Обратиться гражданам необходимо в срок до 1 октября. Пособия будут выплачены с 1 июня этого года.

Самедов Керимулагь Астарханович

И йикъара 67 йисан яшда аваз садлагъана чи арадай бажарагълу руководитель, савадлу пешекар, яр-дуст кIани хьсан инсан ва адалатлу чIехи хизандин кьил Самедов Керимулагь Астарханович гьамишалугъ яз акъатна. И кьайи хабарди адан багьрийрин ва ярар-дустарин рикIер кьарсуьна.

К. А. Самедов 1953-йисан 30-сентябрдиз Кьасумхуьрел дидедиз хьана.

1970-йисуз Кьасумхуьруьн юкьван школа акъалтIарна. Гьа и йисуз Дагъустандин политехнический техникумдик кIелиз эчелна ва 1975-йисуз анаг агалкьунралди акъалтIарна.

1975-1981-йисара физкультурадин спортдин рекъай Сулейман-Стальский райисполкомдин комитетдин председателвилдин кьуллугъ кьиле тухвана.

1981-1989-йисара Кьасумхуьруьн Советдин исполкомдин секретарь яз кIвалахна.

1985-1991-йисара ДГУ-дин юридический факультетда кIелна.

1989-1991-йисара ада Сулейман-Стальский райисполкомдин зегьметдин ва яшайишдин месэлайрин рекъай отделдин заведующий яз кIвалахна.

1991-йисан июндилди 2002-йисан 18-январдалди агъалияр кIвалахдалди таьминардай райондин центрдин директорвилдин жавабдар кьуллугъ кьиле тухвана.

2002-йисан январдилди Сулейман-Стальский райадминистрациядин крар идара ийизвайдан куьмекчи яз, 2003-йисан августдилайни крар идара ийизвайди яз кIвалахна.

КIвалахдив жавабдарвал гьисс авуналди эгечIдай ва и кар виридавай истемешини ийидай, вич дуьз рафтарвал аваз кьиле тухудай руководитель яз Керимулагь Астархановичаз вичи кIвалах авур коллективра еке гьуьрмет ва авторитет авай.

Адан гзаф йисарин намуслу зегьмет 2001-йисуз Россиядин Федерациядин зегьметдин ва социальный жигьетдай вилик тухунин министерстводин Гьуьрметдин грамотадалди, «I-классдин муниципальный советник» квалификациядин разряд ва маса наградаяр гуналди кьейднава.

Самедов Керимулагь Астарханович чи арадай акъатунин хажалатдин пар паюналди, чна адан багьрийриз ва вири мукьва-кьилийриз башсагьлугъвал гузва.

Адан экьуь кьамаг гьамишалугъ яз чи рикIера амукьда.

Н. Ш. Абдулмуталибов, Ш. Гь. Мегьамедханов, Л. А. Оруджев, С. М. Темирханов, А. Д. Джаватов, А. Б. Фатулаев, Р. А. Абдулазизов, А. А. Мейланов, А. А. Гьажимуратов, А. Б. Асланов, Д. С. Бабаев

Исаев Муса Рамазанович

Алай йисан 3-майдиз, 85 йисан яшда аваз, чи арадай вичин вири савадлу уьмуьр илимдиз бахш авур физикадинни математикадин илимрин кандидат, педагогвилдин зегьметдин ветеран, адалатлу хизандин кьил, яр-дустунал рикI алай хьсан инсан Муса Рамазанович Исаев гьамишалугъ яз акъатна.

М. Р. Исаев 1935-йисуз Сийидрин хуьре дидедиз хьана. Аял чIавадай кIелунрал рикI алаз чIехи хьайи ада Кьасумхуьруьн юкьван школа лап хьсан кьиметар аваз акъалтIарна.

1951-йисуз ам Даггоспедуниверситетдин физикадинни математикадин факультетдик кIелиз эчелна. Анаг яру дипломдалди акъатIарай жегьил муаллим-физик Рутул райондин Ихрекрин хуьруьз кIвалахиз рекъе туна. Ина ада жергедин муаллим, завуч, школадин директор яз кIвалахна.

Школада хьсан тежриба хьанвай ам кIелун давамарун патал аспирантурадик эчелна. Муса Рамазановича гьа чIаван СССР-дин АН-дин Дагъустандин филиалда, физикадин институтда, кIеви материалрин физикадай физикадинни математикадин илимрин кандидатвилдин диссертация агалкьунралди хвена.

1974-йисуз Даггоспединститутдиз кIвалахал атун теклифна.

1995-йисуз вуздин ректордин теклифдалди ДГПУ-да физикадай заочный кьайдада кьилин образование кьачудай отделение (ОЗО) кардик кутуна ва адан кьилени Муса Рамазанович Исаев акъазарна.

2016-йисалай педагогвилдин зегьметдин ветеран, ДР-дин лайихлу муаллим, машгуьр алим вичин асул кеспидивай ДГПУ-дин кафедрадин доцентвиливай кьекьечIна.

Алимдин гзаф йисарин намуслу зегьметдиз гьукуматди лайихлу кьиметни гана. Ам В. И. Ленинан 100 йисан юбилейдин медалдин, СССР-дин АН-дин Президиумдин Гьуьрметдин грамотадин, «Дагъустан Республикадин лайихлу муаллим» гьуьрметдин тIварцIин ва са жерге маса наградайрин сагьиб я.

Адаз вичи кIвалах авур вири коллективра еке гьуьрмет ва авторитет авай.

Исаев Муса Рамазанович чи арадай акъатунихь галаз алакьалу яз чна адан хизандиз, вири мукьва-кьилийриз, дерин хажалат чIугунивди, башсагьлугъвал гузва.

Адан экьуь кьамаг чи рикIера гьамишалугъ яз амукьда.

Дустарин са десте ва вири мукьва-кьилияр

«Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин администрациядин работникрин коллективди ва райондин Собранидин депутатри **Самедов Керимулагь Астарханович** кечмиш хьунихь галаз алакьалу яз Самедова Анфиса Сейфулаевнадиз, адан хизандиз ва мукьва-кьилийриз башсагьлугъвал гузва.

«Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин администрациядин работникрин коллективди ва райондин Собранидин депутатри играми буба **Бунямудин** кечмиш хьунихь галаз алакьалу яз Кургуьлиева Ларисадиз, Бабаева Эльмирадиз, абурун хизанриз ва мукьва-кьилийриз башсагьлугъвал гузва.

«КЮРИНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ» (на лезгинском языке)

Тешкилатчи: Сулейман-Стальский райондин администрация
Кьилин редактор **А. М. Мирзалиева**
Редакциядин ва издателдин адрес: 368760, Кьасумхуьр,
СтIал Мусаибан куьче, 3. Телефон: 3-41-65
Печатдин кIвал
Газетдин электронный почта kizvestiya86@mail.ru

Газета зарегистрирована Южным окружным межрегиональным территориальным управлением по делам печати, телерадиовещания и средств массовых коммуникаций, регистрационный номер ПИ №10-4325 от 28.01.2002г.

Редакциядинни макъалайрин авторин фикирар сад тахун мумкин я. Макъалайрин, абура гьизвай делирин дуьзвилдин патяхай жаваб авторри чни гуда. Макъалайрин рецензияр гузвач ва абуь элкьвена вахкузвач. Чап ийиз вахкудай вахт 15:00. Чап ийиз вахкана 10:30
Газетдин индексар: Йисан - 63323; Зур йисан - 51369
Газет йиса 52 сеферда акъатзава.
Гь - И лишандик квай материалар гьакьидихь чапзавай бур я.
12+ - Икьван яшар хьанвайбуру кIелрай.
Газет ООО «Типография-М» типографияда чапна, 368600, Дербент шегьер, С. Кьурбанован куьче, 25. Тираж 1550. Зак. №